

Posudek pro anticenu Skřípec 2017

Publikace:

Papež František: Jméno Boží je Milosrdenství

(Rozhovor s A. Toriellim)

Vydal DOBROVSKÝ s. r. o. v edici Knihy Omega, Praha 2016, 103 stran.

Odpovědný redaktor: Pavel Tůma

Jazyková korektura: PhDr. Ladislav Janovec, PhD.

Přeložila: Mgr. et Mgr. Petra Najmanová

Není zřejmé, z kterého jazyka byla kniha vlastně přeložena. Jako autor je na obálce uveden Papež František, avšak na předšádce, na titulní straně a v tiráži je to Pope Francis. V tiráži dále stojí: Podle italského originálu Il nome di Dio è Misericordia. Una conversazione con Andrea Torielli by Jorge Maria Bergoglio, Papa Francesco. Z toho lze usuzovat, že nejspíš byl překlad pořízen z anglického převodu původního italského znění. Tuto domněnku podporuje i poznámka překladatelky k názvu VII. kapitoly: „V italštině výraz *corrotti* má v tomto případě význam duchovní zkorumpovanosti, zkaženosti.“ Kdyby překládala z italštiny, jistě by rovnou v názvu „Hříšníci ano, zkorumpovaní ne“ uvedla „zkažení“.

Do značné míry zkažená jsou bohužel četná místa v překladu jinak podnětného a přesvědčivého obsahu knihy. Výběr, nikoli úplný výčet všech věcných i jazykových omylů, přehmatů a nešikovnosti jsme seřadili v pořadí, v jakém na ně čtenář naráží v publikaci.

Na straně 9 (i mnohde jinde) chybné použití přivlastňovacího zájmena: „Žijeme ve společnosti, která nás stále méně učí tomu, abychom poznali naši odpovědnost a uměli ji nést (místo svou).“

Na téže straně bude mít čtenář potíže s pochopením věty: „A zažíváme někdy také zkušenost s určitým klerikalismem, vše s úmyslem vytýčit hranice, „uspořádat“ životy lidí ukládáním podmínek a zákazů, které zatěžují již tak obtížný život.“ *Kdo si tak počíná – klerikalismus, nebo my? Z překladu není jasné.* A dále: „Poselství milosrdenství – ústředí tohoto druhu „první encykliky“ ne psané, ale obsažené v krátké homilii nového papeže – pokořilo současně obě dvě klišé.“ *Šlo skutečně o homilii, která však svým obsahem byla něčím jako encyklikou/téměř encyklikou, jejíž ústřední myšlenkou/jejímž centrem je milosrdenství.*

Úžas se nás zmocní na straně 10: „V 8. kapitole z Jana papež citoval úryvek: „Potkáme Ježíše (*místo setkáváme se zde s Ježíšem*), jak tam sedí mezi mnoha lidmi, jak v roli katechisty učí. Za chvíli zákoníci a farizeové až k němu přivedou nějakou ženu, snad se svázanýma rukama... „Je to cizoložnice! ... Co s tou ženou máme udělat? Ty nám říkáš o laskavosti, ale Mojžíš nám řekl, že ji

musíme zabít!““ *Jde o známou scénu, kdy Ježíš uchrání ženu před ukamenováním. Stejně ohromující jako Ježíšovo milosrdenství je tu pro čtenáře výraz katechista.*

Otřes čtenářova nitra se vystupňuje při četbě stran 22 a 23: Citujeme: „Při slavnostním zahájení Druhého ekumenického Vatikánského koncilu Papež Jan XXIII. řekl, že ‚Kristova nevěsta dává před přísností přednost léku milosrdenství‘. Ve svém zamyšlení nad smrtí blahoslavený Pavel VI. odhalil podstatu svého duchovního života, ve shrnutí poskytnutém svatým Augustinem: utrpení je milosrdenství. ‚Mé utrpení,‘ – napsal papež Montini – milosrdenství Boží. Kéž bych alespoň mohl uctít, kdo jsi, Bože nekonečné dobrotivosti, vzývaje, přijímaje, oslavuje Tvé sladké milosrdenství.‘ Svatý Jan Pavel II. pokračoval v této cestě prostřednictvím encykliky Božího milosrdenství, ve které potvrdil, že církev žije autentickým životem, když vyznává a veřejně hlásá milosrdenství, nejpodivuhodnější atribut Stvořitele a Spasitele, a když přibližuje lidi ke zdrojům milosrdenství. Mimoto vyhlásil svátek ‚Božího milosrdenství‘ a blahořečil postavu svaté Faustiny Kowalské, a Boží slova o milosrdenství. Také papež Benedikt XVI. o tom hovořil ve svém hlásání: ‚Milosrdenství je ve skutečnosti ústředním bodem v evangelickém poselství,‘ – řekl – ‚a je to právě jméno Boží, zástupce, prostřednictvím něhož se On zjevil ve starodávné Alianci a plně v Ježíši Kristu, vtělení Lásky Stvořitele a Spasitele. Tato milosrdná láska ozařuje také tvář církve a projevuje se skrze svátosti, především svátosti usmíření, a také prostřednictvím dobročinnosti, společné a jednotlivé...“

Je zjevné, že překladatelka a odpovědný redaktor zmínění v tiráži se neobtěžovali informovat se o náboženské sféře, třebaže matka Wikipedie prozradí téměř všechno. Dověděli by se, že církev neblahořečí svaté, nýbrž naopak prohlašuje někdy za svaté ty, kdo byli předtím blahoslavení. Nejde rovněž o evangelické poselství, nýbrž o poselství evangelia. Strašlivý lapsus je výraz “starodávná Aliance“: Bůh Starého zákona uzavřel se svým vyvoleným lidem smlouvu, již se říká stará smlouva na rozdíl od smlouvy nové, ustanovené Kristem. Zpověď se nejmenuje svátost usmíření, ale smíření.

Několik dalších ukázek přehmatů ponecháváme bez komentáře, pouze s upozorněním, že pozorným čtenářem zacloumají:

Str. 24:“ Ježíš řekl, že nepřišel kvůli lidem spravedlivým, ale kvůli těm hříšným. Nepřišel pro zdravé, kteří nepotřebují lékaře, ale pro ty nemocné. Proto je možné říci, že milosrdenství je osobním průkazem našeho Boha.“

Str. 26: „Tento kněz ... následujícího roku zemřel. Ještě si pamatuji, že když jsem se po jeho pohřbu a následném pohřbení vrátil domů, cítil jsem se, jako bych byl zůstal opuštěn.“

Str. 27: „... mám stále mnoho lidí před zpovědnicí, lidí různého typu, pokorné i méně pokorné, ale také mnoho knězů.“

Str. 29: „Když zemřel, byl jsem biskupem v Buenos Aires, večer o Svaté sobotě.“

Str. 30: „... papež Pio XII.“

Na straně 31 překladatelka dokonce zpochybňuje papežův celibát, neboť nám servíruje Františkovo vyjádření takto: „Já mám vnučku, která uzavřela civilní sňatek s mužem předtím, než on mohl mít proces o neplatnosti manželství.“ *Jde o praneteř.*

Str. 40: „... hanba je milost, která má být žádána, je to dobrý faktor, pozitivní, protože nás činí pokornými.“ *Rozumějme: Papež má na mysli, že je dobré prosit o milost studu.*

Vzdor spravedlivému hněvu jsme jati milosrdenstvím: opomineme řadu dalších lehkých a středně závažných překladatelských a věcných přehmatů a hříchů a zmíníme jen ty do nebe volající.

Str. 51 a 52 citují papeže Pavla VI. takto: „Pro mne bylo vždy velkým Božím tajemstvím, že, se nacházím ve svém utrpení a před sebou mám Boží milosrdenství. Já nejsem nic, jsem bídník. Bůh otec mě má velmi rád, chce mne spasit, chce mne oddělit od tohoto utrpení, ve kterém se nacházím, ale já nejsem schopen toto sám učinit. A tak posílá svého Syna, který přímo přináší milosrdenství Boží změněné v milostný akt vůči mně... Ale pro to vše je zapotřebí zvláštní milost, milost konverze. Já musím rozeznat řízení Boha Otce v jeho Synu vůči mně.“ *Milá paní autorko překladu a ctěné nakladatelství, upozorňujeme, že je jistý rozdíl mezi milostným aktem a aktem milosti.*

Str. 53: František a odsouzení: „Mám zvláštní vztah k těm, kdo žijí ve vězení, zbaveni své svobody. Měl jsem k nim vždy velmi úzký vztah, právě pro toto vědomí mého bytí zbloudilé ovce. Pokaždé, když překročím práh nějakého vězení z důvodu obřadu nebo návštěvy, přijde mi na mysl tato myšlenka: Proč oni a ne já?“ *Takovéto zacházení s češtinou může ve svém milosrdenství odpustit vpravdě jen Bůh sám.*

Těmuž Božímu milosrdenství musíme svěřit i další výplody.

Str. 55: „Můj přítel byl pohoršen, protože jeho kolega mu v podstatě říkal, aby věřil na přítomnost lidských bytostí vyšších a nižších: a ty nižší jsou předurčeny k tomu, aby byly využívány a ‚použity‘, tak jako tato služebná. Byl jsem tímto příkladem zasažen: navzdory všem námitkám, které mu byly předloženy, tento muž zaujímal svůj názor, aniž by se nechal zviklat. A dál se považoval za dobrého křesťana, protože se modlil, každý den provozoval kvalitní spirituální čtení a v neděli chodil na mši. Toto je příklad pýchy, opaku toho srdce na kusy, o kterém mluví církevní otcové.

Str. 56: *Bylo by věru zajímavé zjistit, z kterého překladu Bible se v knize cituje podobenství o marnotratném synovi:* „Když ale přišel tenhle tvůj syn, který prožral svůj majetek s děvkami, porazil jsi pro něj vykrmené tele.“

Str. 61: Náš hřích se tehdy změnil téměř na klenot, jenž mu můžeme darovat, abychom mu opatřili potěšení z odpouštění... Je to jako obdarování klenoty, nejedná se o porážku, ale radostné vítězství nechat zvítězit Boha!

Str. 66: ... kající není dobře připraven, nebyl správně katechizován, neumí učinit zkoušku svědomí. *Svědomí se nezkouší, nýbrž zpytuje, a nakladatelství by to mělo učinit co nejdříve. Jakož i otevřít Bibli a snadno se přesvědčit, že větou*

na str. 70 a 71 „...tento postoj již byl velmi jasným způsobem potírán v textu Pavlových Dopisů Římanům“ *prostěčenáře klamou. Dopisům se v Bibli říká listy nebo epištoly a List Římanům existuje jen jeden. A evangelický úryvek (str. 72) je úryvek evangelia. A jak si máme vysvětlit svérázné pojetí hříchu a kajícího (dané větou na str. 75) „Protože ti, kteří tyto hříchy spáchali poté, co jich litují, zůstanou pokorní“?*

Strana 77 přináší svérázné pojetí genderové: „Byla hezká a usměvavá. Řekla mi: ‚Jsem ráda, otče, jdu poděkovat Panně Marii za milost, kterou jsem od ní dostala. Byla nejstarší ze svých bratrů, neměla otce, a aby pomohla žít rodinu, prostituovala se.“

A první Ježíšův zázrak je na str. 88 prezentován takto: „Myslím na zázrak ‚svatby v Káně‘, první zázrak, který byl Ježíši doslova ‚vytržen‘ Matkou.“

Rovná se zázraku, dospěje-li čtenář při četbě knihy až k tomuto místu. Kdyby se byl řídil doporučením nedávno zesnulého kardinála Miloslava Vlka, byl by si ušetřil mnohou těžkou chvíli. Po přečtení několika stran knihy kardinál na svých webových stránkách uvedl několik křiklavých omylů překladu a uzavřel: „To jsou jen drobné ukázky šlendriánství, jakých se tu vydavatel dopouští. Nemohl jsem prostudovat celou knihu, ale už tyto směšné omyly radí takovou knihu nekupovat. Za ty peníze to nestojí.“

Stojí však za to, ba z hlediska zásad odpovědnosti a poctivosti překladatelské profese je přímo nezbytné upozornit na vydavatelskou praxi, kterou analyzovaná publikace výrazně dokládá. Bůh i papež František se ve svém milosrdenství možná nad ní ustrnou; čest stavu překladatelského a obrana čistoty českého jazyka to však nedovolí.

Vratislav Jiljí Slezák